

STAROKRŠĆANSKA KAMENA PLASTIKA

(5. – 7. st.)

NALAZI STAROKRŠĆANSKE PLASTIKE

S južne strane apside katedrale BDM, g. 1967. prilikom raščišćavanja ratnih ruševina, na kompleksu stare zgrade senjske biskupije pronađena su tri ulomka platerne plastike.

Ovi ulomci plastike zanimljivi su nam jer pripadaju kasnoj antici i posve je sigurno da su u vezi s jednim, ako ne i prvim, ranokršćanskim objektom u Senji koji je vezan za širenje kršćanstva na ovim prostorima.

U cilju pojašnjenja nalaza, značajno je, da je čitav prostor oko katedrale, od kasne antike pa kroz rani i kasni srednji vijek do kraja 18. st., bio iskorištavan kao gradsko groblje, o čemu svjedoče brojni grobovi i sam naziv Cimiter.

Također je važno spomenuti da je na prostoru oko katedrale pronađeno dosta kasnoantičkih grobova i paleokršćanskih grobova, ali još više srednjovjekovnih. Prema uvidu u stanje ovih grobova, posebno onih srednjovjekovnih te novovjekih, oni su smješteni s južne strane katedrale.

Na tom prostoru bili su utvrđeni neki spomenici (sarkofazi ili dio crkvenog namještaja) od kojih potječu i ova naša tri ulomka, u svakom slučaju ulomci su vezani uz neke istaknutije osobe kršćanske zajednice kasnoantičke Senije ili ranosrednjovjekovnog Senja.

Ulomak broj 1 najvjerojatnije predstavlja desnu stranu neke ploče koja je sudeći prema svemu možda mogla biti dio poklopca sarkofaga.

Na ulomku se nalaze neki kršćanski simboli kao da se radi o prikazu jedne palme s granama kao jelenjim rogovima između kojih se nalazi jedna kugla (nešto okruglo) koja je s četiri reza ukoso za sječena. Na ovoj kugli kao da stoji neka ptica, možda je to prikaz goluba okrenuta ulijevo. Ne ulazeći u detalje, ovaj posve rustični plastični rad moguće je datirati u vrijeme 5. – 6. st.

Ulomak broj 1 starokršćanskog crkvenog spomenika, pronađen sa strane katedrale, 1967. g.

Ulomak broj 2, također predstavlja zanimljiv primjer pleterne plastike, ostatak nekog dijela crkvenog namještaja. Pretpostavlja se da je ulomak zasigurno ostatak nekog starog pluteja, većinom njegova srednjeg dijela. U sredini se nalazi križ, jasno i oštro zarezan. Izgleda da je ovo zapravo najstariji prikaz križa koji je do sada pronađen u Senju.

Oko križa, s lijeve strane dolaze dvije koncentrične kružnice, koje vjerojatno simboliziraju Krista, odnosno spasenje u koje treba vjerovati svaki kršćanin.

Ako je to tako, onda bi i s desne strane trebalo očekivati dvije slične koncentrične kružnice, no one nam nedostaju i time otežavaju samo razrješenje spomenika. Inače nam je poznato da je ornament kružnice dosta čest i omiljen motiv ukrašavanja.

Ulomak broj 2 starokršćanskog spomenika (sarkofaga) pronađen s istočne strane katedrale 1967. g.

Ulomak broj 3 je vjerojatno također ostatak nekog sarkofaga. To je zapravo reljefni prikaz stupića s kapitelom, sa strane se nazire prikaz ptice. Zbog mjesta nalaza zasigurno je pripadao nekom spomeniku ili objektu koji se nalazio na mjestu ili u blizini današnje katedrale BDM.

Ulomak broj 3 stupića s kapitelom, pronađen 1967. g. s jugoistočne strane katedrale.

ULOMAK BIFORE

Sačuvani mali ulomak bifore sa stupićom iz kojeg s lijeva i desna izlaze simetrični lukovi. Ulomak je profiliran. Središnja profilacija okomitog stupića se račva i tako u sredini čini trokutasti prostor, zatim polukružno povija lijevo i desno u lukove bifore. Bočne površine ulomka su blago zaobljene. Ulomak je izlizan i oštećen s tragovima žbuke što govori o njegovoj sekundarnoj uporabi.

Ulomak bifore

Pronađeno na prostoru oko katedrale BDM u Senju.

